Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τέταρτο τμήμα)

της 19ης Νοεμβρίου 2015*

«Προδικαστική παραπομπή — Επείγουσα προδικαστική διαδικασία — Δικαστική συνεργασία σε αστικές υποθέσεις — Διεθνής δικαιοδοσία, αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων σε γαμικές διαφορές και διαφορές γονικής μέριμνας — Κανονισμός (ΕΚ) 2201/2003 — Άρθρο 23, στοιχείο α′ — Λόγοι μη αναγνώρισης αποφάσεων που αφορούν τη γονική μέριμνα — Δημόσια τάξη»

Στην υπόθεση C-455/15 PPU,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Varbergs tingsrätt (πρωτοδικείο του Varberg, Σουηδία) με απόφαση της 25ης Αυγούστου 2015, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 28 Αυγούστου 2015, στο πλαίσιο της δίκης

**P**

κατά

**Q,**

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τέταρτο τμήμα),

συγκείμενο από τους L. Bay Larsen, πρόεδρο του τρίτου τμήματος, προεδρεύοντα του τέταρτου τμήματος, J. Malenovský, M. Safjan, A. Prechal (εισηγήτρια) και K. Jürimäe, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: M. Wathelet

γραμματέας: I. Illéssy, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 27ης Οκτωβρίου 2015,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

— ο P, εκπροσωπούμενος από την A. Heurlin, advokat, και τον M. Hellner,

— η Q, εκπροσωπούμενη από τους K. Gerbauskas και H. Mackevičius, advokatai,

— η Σουηδική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τις A. Falk, U. Persson και C. Meyer-Seitz, καθώς και τον L. Swedenborg,

— η Ισπανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον M. Sampol Pucurull,

— η Λιθουανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον D. Kriaučiūnas και την J. Nasutavičienė,

* Γλώσσα διαδικασίας: η σουηδική.

— η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τον M. Wilderspin, επικουρούμενο από την S. Samuelsson και τον M. Johansson, advokater,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα,

εκδίδει την ακόλουθη

## Απόφαση

1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του κανονισμού (ΕΚ) 2201/2003 του Συμβουλίου, της 27ης Νοεμβρίου 2003, για τη διεθνή δικαιοδοσία και την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων σε γαμικές διαφορές και διαφορές γονικής μέριμνας ο οποίος καταργεί τον κανονισμό (ΕΚ) 1347/2000 (ΕΕ L 338, σ. 1), και ιδίως των άρθρων 23, στοιχείο α', και 24.

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ του P, που διαμένει στη Σουηδία, και της Q, που διαμένει στη Λιθουανία, σχετικά με το δικαίωμα επιμέλειας των τέκνων τους.

### Το νομικό πλαίσιο

*Η Σύμβαση της Χάγης του 1980*

3 Το άρθρο 13 της Συμβάσεως για τα αστικά θέματα της διεθνούς απαγωγής παιδιών, η οποία συνήφθη στη Χάγη στις 25 Οκτωβρίου 1980 (στο εξής: Σύμβαση της Χάγης του 1980), ορίζει τα εξής:

«Παρά τις διατάξεις του προηγούμενου άρθρου η δικαστική ή διοικητική αρχή του κράτους προς το οποίο απευθύνεται η αίτηση δεν δεσμεύεται να διατάξει την επιστροφή του παιδιού, εφόσον το φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή η οργάνωση που αντιτίθεται στην επιστροφή του αποδεικνύει:

α) ότι το φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή η οργάνωση που είχε τη μέριμνα του προσώπου του παιδιού δεν ασκούσε ουσιαστικά το δικαίωμα επιμέλειας κατά το χρόνο της μετακίνησης ή κατακράτησης ή είχε συναινέσει στη μετακίνηση ή κατακράτηση αυτήν ή την είχε εγκρίνει εκ των υστέρων, ή

β) ότι υπάρχει σοβαρός κίνδυνος η επιστροφή του παιδιού να το εκθέσει σε φυσική ή ψυχική δοκιμασία ή με οποιονδήποτε άλλο τρόπο να το περιαγάγει σε μια αφόρητη κατάσταση.

Η δικαστική ή διοικητική αρχή μπορεί επίσης να αρνηθεί να διατάξει την επιστροφή του παιδιού, εάν διαπιστώσει ότι το παιδί αντιτίθεται στην επιστροφή του και έχει ήδη την ηλικία και την ωριμότητα που υπαγορεύουν να ληφθεί υπόψη η γνώμη του.

[...]»

4 Η Σύμβαση της Χάγης του 1980 τέθηκε σε ισχύ την 1η Δεκεμβρίου 1983. Όλα τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι συμβαλλόμενα μέρη της ως άνω Συμβάσεως.

*Το δίκαιο της Ένωσης*

5 Η αιτιολογική σκέψη 21 του κανονισμού 2201/2003 έχει ως εξής:

«Η αναγνώριση και η εκτέλεση αποφάσεων που εκδίδονται σε κράτος μέλος θα πρέπει να βασίζεται στην αρχή της αμοιβαίας εμπιστοσύνης και οι λόγοι της μη αναγνώρισης θα πρέπει να περιορίζονται στον ελάχιστο αναγκαίο βαθμό.»

6 Το άρθρο 8 του κανονισμού αυτού, το οποίο τιτλοφορείται «Γενική δικαιοδοσία», ορίζει στην παράγραφο 1 τα εξής:

«Τα δικαστήρια κράτους μέλους έχουν δικαιοδοσία επί θεμάτων που αφορούν τη γονική μέριμνα παιδιού το οποίο έχει συνήθη διαμονή σε αυτό το κράτος μέλος κατά τη στιγμή της άσκησης της προσφυγής.»

7 Το άρθρο 11 του εν λόγω κανονισμού, το οποίο τιτλοφορείται «Επιστροφή του παιδιού», προβλέπει τα εξής:

«1. Όταν ένα φυσικό πρόσωπο, ίδρυμα ή οργάνωση που έχει δικαίωμα επιμέλειας προσφεύγει στις αρμόδιες αρχές κράτους μέλους προκειμένου να εκδοθεί, βάσει της [Σύμβασης της Χάγης του 1980], απόφαση για την επιστροφή του παιδιού το οποίο μετακινήθηκε ή κατακρατείται παρανόμως σε κράτος μέλος διάφορο του κράτους μέλους όπου το παιδί είχε τη συνήθη διαμονή του αμέσως πριν από την παράνομη μετακίνηση ή κατακράτηση, ισχύουν οι παράγραφοι 2 έως 8.

[...]

6. Εάν ένα δικαστήριο εκδώσει απόφαση για τη μη επιστροφή του παιδιού, σύμφωνα με το άρθρο 13 της [Σ]ύμβασης της Χάγης του 1980, το δικαστήριο αυτό διαβιβάζει αμέσως, είτε απευθείας είτε μέσω της κεντρικής του αρχής, αντίγραφο της απόφασης μη επιστροφής και συναφή έγγραφα, ιδίως πρακτικά, στο αρμόδιο δικαστήριο ή στην κεντρική αρχή του κράτους μέλους όπου το παιδί είχε τη συνήθη διαμονή του αμέσως πριν από την παράνομη μετακίνηση ή κατακράτησή του, κατά τα οριζόμενα στο εθνικό δίκαιο. Τα εν λόγω έγγραφα επιδίδονται στο δικαστήριο εντός μηνός από την ημερομηνία της απόφασης περί μη επιστροφής.

7. Αν τα δικαστήρια του κράτους μέλους στο οποίο το παιδί είχε τη συνήθη διαμονή του αμέσως πριν από την παράνομη μετακίνηση ή κατακράτησή του δεν έχουν ήδη επιληφθεί κατόπιν αιτήσεως ενός των μερών, το δικαστήριο ή η κεντρική αρχή που λαμβάνει την πληροφορία που μνημονεύεται στην παράγραφο 6 πρέπει να την γνωστοποιήσει στα μέρη και να τα καλέσει να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους ενώπιον του δικαστηρίου σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο, εντός τριών μηνών από την κοινοποίηση, ώστε το δικαστήριο να εξετάσει το ζήτημα της επιμέλειας του παιδιού.

Με την επιφύλαξη των περί δικαιοδοσίας διατάξεων του παρόντος κανονισμού, το δικαστήριο περατώνει την υπόθεση, εάν παρέλθει άπρακτη η ως άνω προθεσμία.

8. Ανεξάρτητα από απόφαση για τη μη επιστροφή του παιδιού σύμφωνα με το άρθρο 13 της [Σ]ύμβασης της Χάγης του 1980, οιαδήποτε μεταγενέστερη απόφαση η οποία διατάσσει την επιστροφή του παιδιού και έχει εκδοθεί από δικαστήριο αρμόδιο βάσει του παρόντος κανονισμού είναι εκτελεστή [...] προκειμένου να εξασφαλισθεί η επιστροφή του παιδιού.»

8 Το άρθρο 15 του κανονισμού 2201/2003, το οποίο τιτλοφορείται «Παραπομπή σε δικαστήριο καταλληλότερο να εκδικάσει την υπόθεση», προβλέπει τα εξής:

«1. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, [το δικαστήριο] κράτους μέλους που [έχει] δικαιοδοσία ως προς την ουσία της υπόθεσης μπορεί, εάν κρίνει ότι δικαστήριο άλλου κράτους μέλους με το οποίο το παιδί έχει ιδιαίτερη σχέση είναι σε θέση να κρίνει καλύτερα την υπόθεση ή μέρος της υπόθεσης και εφόσον αυτό εξυπηρετεί το ύψιστο συμφέρον του παιδιού:

α) να αναστείλει την εκδίκαση της υποθέσεως ή μέρους αυτής και να καλέσει τα μέρη να προσφύγουν ενώπιον του δικαστηρίου αυτού του άλλου κράτους μέλους σύμφωνα με την παράγραφο 4, ή

β) να καλέσει δικαστήριο ενός άλλου κράτους μέλους να ασκήσει τη δικαιοδοσία του σύμφωνα με την παράγραφο 5.

2. Η παράγραφος 1 εφαρμόζεται

α) ύστερα από αίτηση ενός των μερών, ή

β) με πρωτοβουλία του δικαστηρίου, ή

γ) ύστερα από αίτημα του δικαστηρίου ενός άλλου κράτους μέλους με το οποίο το παιδί έχει στενό σύνδεσμο, σύμφωνα με την παράγραφο 3.

Η παραπομπή δεν μπορεί όμως να γίνεται με πρωτοβουλία του δικαστηρίου ή ύστερα από αίτημα του δικαστηρίου ενός άλλου κράτους μέλους, εκτός εάν γίνεται δεκτή τουλάχιστον από ένα εκ των μερών.

3. Θεωρείται ότι το παιδί έχει στενό σύνδεσμο με ένα κράτος μέλος, κατά την έννοια της παραγράφου 1, εάν

α) αφότου επιλήφθηκε το δικαστήριο, κατά την έννοια της παραγράφου 1, το παιδί έχει αποκτήσει τη συνήθη διαμονή του σε αυτό το κράτος μέλος, ή

β) το παιδί είχε τη συνήθη διαμονή του σε αυτό το κράτος μέλος, ή

γ) το παιδί έχει την ιθαγένεια αυτού του κράτους μέλους, ή

δ) ο ένας των δικαιούχων της γονικής μέριμνας έχει τη συνήθη διαμονή του σε αυτό το κράτος μέλος, ή

ε) η διαφορά αφορά τα μέτρα προστασίας του παιδιού που συνδέονται με τη διοίκηση, τη συντήρηση ή τη διάθεση της περιουσίας του παιδιού, η οποία βρίσκεται στο έδαφος αυτού του κράτους μέλους.

4. Το δικαστήριο του κράτους μέλους που έχει δικαιοδοσία να κρίνει επί της ουσίας ορίζει προθεσμία εντός της οποίας πρέπει να επιληφθούν τα δικαστήρια του άλλου κράτους μέλους σύμφωνα με την παράγραφο 1.

Εάν τα δικαστήρια δεν επιληφθούν εντός αυτής της προθεσμίας, το δικαστήριο που επιλήφθηκε πρώτο εξακολουθεί να ασκεί τη δικαιοδοσία του σύμφωνα με τα άρθρα 8 έως 14.

5. Το δικαστήριο αυτού του άλλου κράτους μέλους μπορεί, εφόσον αυτό, λόγω των ειδικών περιστάσεων της υποθέσεως, είναι προς το συμφέρον του παιδιού, να κηρύξει εαυτό αρμόδιο εντός προθεσμίας έξι εβδομάδων αφότου επελήφθη της υποθέσεως σύμφωνα με την παράγραφο 1, στοιχείο α′ ή β′. Στην περίπτωση αυτή, το δικαστήριο που έχει επιληφθεί πρώτο κηρύσσει εαυτό αναρμόδιο. Σε αντίθετη περίπτωση, το δικαστήριο που έχει επιληφθεί πρώτο εξακολουθεί να ασκεί τη δικαιοδοσία του σύμφωνα με τα άρθρα 8 έως 14.

[...]»

9 Το άρθρο 23 του κανονισμού αυτού, το οποίο τιτλοφορείται «Λόγοι μη αναγνώρισης αποφάσεων που αφορούν τη γονική μέριμνα», προβλέπει τα εξής:

«Απόφαση που αφορά τη γονική μέριμνα δεν αναγνωρίζεται:

α) αν η αναγνώριση αντίκειται προδήλως στη δημόσια τάξη του κράτους μέλους αναγνώρισης, λαμβάνοντας υπόψη το ύψιστο συμφέρον του παιδιού,

[...]».

10 Το άρθρο 24 του εν λόγω κανονισμού, το οποίο τιτλοφορείται «Απαγόρευση έρευνας της δικαιοδοσίας του δικαστηρίου προέλευσης», προβλέπει τα εξής:

«Η δικαιοδοσία του δικαστηρίου του κράτους μέλους προέλευσης δεν ερευνάται. Το κριτήριο της δημόσιας τάξης […] του άρθρου 23, στοιχείο α′, δεν εφαρμόζεται στους κανόνες διεθνούς δικαιοδοσίας των άρθρων 3 έως 14.»

11 Κατά το άρθρο 26 του ιδίου κανονισμού, το οποίο τιτλοφορείται «Μη αναθεώρηση επί της ουσίας»:

«Η επί της ουσίας αναθεώρηση απόφασης αποκλείεται.»

**Η διαφορά της κύριας δίκης και το προδικαστικό ερώτημα**

12 Από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι ο P και η Q είναι γονείς της V, που γεννήθηκε το 2000, και της S, που γεννήθηκε το 2009. Οι γονείς ήταν μαζί από το 1997. Συνοικούσαν έως το 2003, οπότε η συμβίωσή τους διακόπηκε. Το Šilutės rajono apylinkės teismas (τοπικό δικαστήριο του Šilutė, Λιθουανία) εξέδωσε την απόφαση διαζυγίου τους στις 6 Ιανουαρίου 2003. Το 2006, το ίδιο δικαστήριο αποφάσισε τη λύση της συμφωνίας για τις νομικές συνέπειες του γάμου. Σύμφωνα με τη δεύτερη αυτή απόφαση η V θα διέμενε στην κατοικία της Q, αλλά το δικαίωμα επιμέλειας θα το ασκούσαν οι δύο γονείς από κοινού. Η οικογένεια είχε όμως φύγει από τη Λιθουανία ήδη το 2005 για να εγκατασταθεί στη Σουηδία, όπου το 2006 εγγράφηκε στο εκεί δημοτολόγιο. Η S γεννήθηκε στη Σουηδία. Τα δύο τέκνα μιλούν σουηδικά και πηγαίνουν σχολείο στο Falkenberg (Σουηδία), όπου κατοικούν τα περισσότερα άτομα του κύκλου των συναναστροφών τους.

13 Στις 27 Νοεμβρίου 2013, ο P διαπίστωσε ότι η Q και τα δύο τέκνα του είχαν εξαφανισθεί. Όπως προέκυψε, η Q είχε επικοινωνήσει με τις κοινωνικές υπηρεσίες του Δήμου του Falkenberg, ο οποίος άρχισε έρευνα κατόπιν καταγγελίας της Q ότι η ίδια και τα τέκνα της υπήρξαν θύματα εγκληματικών πράξεων εκ μέρους του P. Οι εν λόγω πράξεις καταγγέλθηκαν στην αστυνομία και η Q και τα παιδιά μεταφέρθηκαν σε ασφαλές μέρος υπό προστασία. Μετά από μερικούς μήνες, η προκαταρκτική εξέταση κατά του P τέθηκε στο αρχείο. Του απαγορεύθηκε όμως η επικοινωνία με την Q και τα τέκνα του.

14 Στις 29 Μαρτίου 2014, η Q μετακόμισε με τα δύο τέκνα της στη Λιθουανία. Οι γονείς είχαν τότε από κοινού δικαίωμα επιμέλειας για τα δύο τέκνα. Τα τέκνα εγγράφηκαν στις 31 Μαρτίου 2014 στο δημοτολόγιο του Δήμου του Šilutė (Λιθουανία).

15 Στις 8 Απριλίου 2014, η Q υπέβαλε αίτηση κατά του P ενώπιον του Šilutės rajono apylinkės teismas, ζητώντας την έκδοση προσωρινής αποφάσεως σχετικά, αφενός, με την επιμέλεια και τον τόπο διαμονής της S και, αφετέρου, με τη διατροφή αμφότερων των τέκνων.

16 Στις 11 Απριλίου 2014, ο P άσκησε αγωγή κατά της Q ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, ζητώντας να του ανατεθεί η αποκλειστική επιμέλεια των δύο τέκνων του.

17 Την ίδια ημέρα, το Šilutės rajono apylinkės teismas όρισε προσωρινώς ως τόπο διαμονής της S την κατοικία της μητέρας της.

18 Τον Ιούνιο του 2014, ο P υπέβαλε στο Υπουργείο Εξωτερικών (Utrikesdepartementet) του Βασιλείου της Σουηδίας αίτηση επιστροφής παιδιού, κατά την έννοια της Συμβάσεως της Χάγης του 1980.

19 Στις 4 Σεπτεμβρίου 2014, το Vilniaus apygardos teismas (περιφερειακό δικαστήριο του Vilnius, Λιθουανία) απέρριψε την αίτηση επιστροφής παιδιού που υπέβαλε ο P και, στις 21 Οκτωβρίου 2014, το Lietuvos apeliacinis teismas (Εφετείο της Λιθουανίας) επικύρωσε την απόφαση αυτή, η οποία στηριζόταν στο άρθρο 13 της Συμβάσεως της Χάγης του 1980.

20 Στις 18 Οκτωβρίου 2014, κατόπιν επ' ακροατηρίου συζητήσεως απούσης της Q, το αιτούν δικαστήριο όρισε προσωρινώς ότι ο P έχει αποκλειστικό δικαίωμα επιμέλειας για την S.

21 Με απόφαση της 18ης Φεβρουαρίου 2015 το Šilutės rajono apylinkės teismas, κρίνοντας επί της από 8 Απριλίου 2014 αιτήσεως, όρισε ως τόπο διαμονής της S την κατοικία της Q και υποχρέωσε τον P να καταβάλλει διατροφή για αμφότερα τα τέκνα.

22 Το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι έχει δικαιοδοσία βάσει του άρθρου 8, παράγραφος 1, του κανονισμού 2201/2003, επειδή κατά τον χρόνο υποβολής της αιτήσεως ενώπιον του Šilutės rajono apylinkės teismas, στις 8 Απριλίου 2014, και ασκήσεως της αγωγής ενώπιόν του, στις 11 Απριλίου 2014, τα δύο παιδιά είχαν τη συνήθη διαμονή τους στη Σουηδία κατά την έννοια της ως άνω διατάξεως.

23 Ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, ο P υποστηρίζει ότι, προκειμένου να συνεχιστεί η διαδικασία στην υπόθεση της κύριας δίκης, δεν πρέπει να αναγνωριστεί η απόφαση που εξέδωσε το Šilutės rajono apylinkės teismas στις 18 Φεβρουαρίου 2015. Κατά την άποψή του, η άρνηση αυτή αναγνωρίσεως πρέπει να στηριχθεί στο άρθρο 23, στοιχείο α', του κανονισμού 2201/2003.

24 Ο P συνομολογεί ότι σύμφωνα με το άρθρο 24 του κανονισμού αυτού απαγορεύεται κατά κανόνα η έρευνα της δικαιοδοσίας του δικαστηρίου του κράτους μέλους προελεύσεως. Υποστηρίζει όμως ότι η διάταξη αυτή δεν παραπέμπει στο άρθρο 15 του εν λόγω κανονισμού στο οποίο το Šilutės rajono apylinkės teismas θεμελίωσε τη δικαιοδοσία του. Κατά τον P, το δικαστήριο αυτό παρέβη το ως άνω άρθρο 15, δεχόμενο ότι έχει δικαιοδοσία χωρίς να έχει κληθεί προς τούτο από το αιτούν δικαστήριο.

25 Ο P υποστηρίζει επίσης ότι το Šilutės rajono apylinkės teismas συνήγαγε επιπλέον το συμπέρασμα ότι, εφόσον λιθουανικό δικαστήριο αρνήθηκε την επιστροφή του παιδιού βάσει του άρθρου 13 της Συμβάσεως της Χάγης του 1980, η συνήθης διαμονή αυτού του παιδιού έχει μεταφερθεί στη Λιθουανία.

26 Ο P, μολονότι συνομολογεί ότι η ρήτρα δημοσίας τάξεως πρέπει να ερμηνεύεται στενά, υποστηρίζει ότι υφίσταται ορισμένο περιθώριο εκτιμήσεως σε περίπτωση σοβαρής πλάνης του αλλοδαπού δικαστηρίου. Προβάλλει ότι το Šilutės rajono apylinkės teismas υπέπεσε σε τέτοια πλάνη, εσκεμμένως ή εξ αβλεψίας, παραβαίνοντας το άρθρο 15 του κανονισμού 2201/2003 αλλά και παραβιάζοντας τη θεμελιώδη αρχή κατά την οποία τον τελευταίο λόγο στην περίπτωση απαγωγής παιδιών έχουν τα δικαστήρια της χώρας της αρχικής διαμονής του παιδιού.

27 Ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, η Q υποστηρίζει ότι το άρθρο 24 του εν λόγω κανονισμού απαγορεύει την έρευνα της δικαιοδοσίας του δικαστηρίου κράτους μέλους. Ο μόνος λόγος αρνήσεως της αναγνωρίσεως της αποφάσεως του Šilutės rajono apylinkės teismas της 18ης Φεβρουαρίου 2015 θα μπορούσε να είναι η αντίθεσή της στη δημόσια τάξη. Κατά την Q, αυτό δεν συμβαίνει δεδομένου ότι προκύπτει σαφώς ότι ο P δεν εκπληρώνει καταλλήλως τις γονικές του υποχρεώσεις και ότι, συνεπώς, η S πρέπει να παραμείνει με τη μητέρα της. Αυτό διαπιστώθηκε σε τέσσερις διαφορετικές διαδικασίες. Εξάλλου, τα παιδιά πηγαίνουν στο σχολείο στη Λιθουανία, δεν υπάρχει κίνδυνος για την

υγεία τους ή την ανάπτυξή τους και δεν συντρέχει παράβαση κανενός κανόνα δικαίου. Υποστηρίζει επίσης ότι το Vilniaus apygardos teismas και το Lietuvos apeliacinis teismas έκριναν ότι τα δύο παιδιά μετακόμισαν νομίμως στη Λιθουανία με τη μητέρα τους. Το αιτούν δικαστήριο δεν έχει κανένα λόγο να θέσει υπό αμφισβήτηση τις εκτιμήσεις των δικαστηρίων αυτών και των αρχών της Λιθουανίας.

28 Η Q επισημαίνει επίσης ότι, έως τις 18 Φεβρουαρίου 2015, ο P παρίστατο ενεργά στις δίκες ενώπιον των λιθουανικών δικαστηρίων. Ο ίδιος είχε επίσης τη δυνατότητα να προσβάλει τις αποφάσεις που εκδόθηκαν. Επιπλέον, παραιτήθηκε αυτοβούλως από την αίτηση με την οποία ζητούσε να ορισθεί ως τόπος διαμονής της V η κατοικία του και άρα συναίνεσε στο να κατοικεί η V με τη μητέρα της στη Λιθουανία. Επομένως, ζητώντας την επιμέλεια της S, ο P προσβάλλει τα δικαιώματα και τα έννομα συμφέροντα αμφοτέρων των τέκνων.

29 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Varbergs tingsrätt (πρωτοδικείο του Varberg) αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Οφείλει το αιτούν δικαστήριο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 23, στοιχείο α', του κανονισμού 2201/2003 ή άλλης διατάξεως, και παρά το άρθρο 24 του κανονισμού αυτού, να αρνηθεί να αναγνωρίσει την απόφαση που εξέδωσε το Šilutės rajono apylinkės teismas στις 18 Φεβρουαρίου 2015 […] και, κατά συνέπεια, να συνεχίσει την ενώπιόν του εκκρεμούσα διαδικασία που αφορά δικαίωμα επιμέλειας;»

**Επί της επείγουσας προδικαστικής διαδικασίας**

30 Το Varbergs tingsrätt ζήτησε να εφαρμοστεί επί της παρούσας αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως η επείγουσα προδικαστική διαδικασία του άρθρου 107 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου. Διευκρινίζει ότι μετά την αναχώρηση της S με τη μητέρα της στις 29 Μαρτίου 2014 δεν έχει δοθεί στον P καμία ευκαιρία να τη συναντήσει. Η παράταση της διάρκειας της κύριας δίκης θα θίξει τα συμφέροντα του εν λόγω παιδιού και θα επηρεάσει τη σχέση του με τον πατέρα του.

31 Επιβάλλεται η διαπίστωση, πρώτον, ότι η υπό κρίση αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του κανονισμού 2201/2003, ο οποίος έχει εκδοθεί ιδίως βάσει του άρθρου 61, στοιχείο γ', ΕΚ, νυν άρθρου 67 ΣΛΕΕ, το οποίο περιλαμβάνεται στον τίτλο V του τρίτου μέρους της Συνθήκης ΛΕΕ, σχετικά με τον χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, οπότε η εν λόγω αίτηση εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της επείγουσας προδικαστικής διαδικασίας που προβλέπει το άρθρο 107 του Κανονισμού Διαδικασίας.

32 Επισημαίνεται, δεύτερον, ότι η υπό κρίση υπόθεση αφορά εξάχρονο παιδί, το οποίο έχει απομακρυνθεί από τον πατέρα του για χρονικό διάστημα άνω του έτους και ότι, κατά το αιτούν δικαστήριο, αυτός δεν έχει καμία δυνατότητα να το συναντήσει. Κατά συνέπεια, η εξακολούθηση της υφιστάμενης καταστάσεως θα μπορούσε να βλάψει σοβαρά τη μελλοντική σχέση του παιδιού αυτού με τον πατέρα του.

33 Υπό τις συνθήκες αυτές, το τέταρτο τμήμα του Δικαστηρίου αποφάσισε, βάσει του άρθρου 108 του Κανονισμού Διαδικασίας, κατόπιν προτάσεως του εισηγητή δικαστή και αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, να δεχθεί το αίτημα του αιτούντος δικαστηρίου να εκδικαστεί η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως με την επείγουσα διαδικασία.

**Επί του προδικαστικού ερωτήματος**

34 Με το ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ζητεί κατ' ουσίαν να διευκρινιστεί αν το άρθρο 23, στοιχείο α', του κανονισμού 2201/2003 έχει την έννοια ότι, σε περιστάσεις όπως αυτές της κύριας δίκης, η διάταξη αυτή επιτρέπει στο δικαστήριο κράτους μέλους, το οποίο κρίνει ότι έχει δικαιοδοσία να αποφανθεί επί της επιμέλειας παιδιού, να αρνηθεί την αναγνώριση αποφάσεως δικαστηρίου άλλου κράτους μέλους το οποίο αποφάνθηκε επί της επιμέλειας του παιδιού αυτού.

35 Υπενθυμίζεται ότι ο εν λόγω κανονισμός, κατά την αιτιολογική του σκέψη 21, στηρίζεται στην αντίληψη ότι η αναγνώριση και η εκτέλεση αποφάσεων που εκδίδονται σε κράτος μέλος θα πρέπει να βασίζεται στην αρχή της αμοιβαίας εμπιστοσύνης και ότι οι λόγοι της μη αναγνωρίσεως θα πρέπει να περιοριστούν στο ελάχιστο αναγκαίο.

36 Στο πλαίσιο του συστήματος αυτού, το άρθρο 23 του κανονισμού 2201/2003, το οποίο ορίζει τους λόγους μη αναγνωρίσεως αποφάσεων που αφορούν τη γονική μέριμνα, πρέπει να ερμηνεύεται στενά επειδή συνιστά εμπόδιο για την επίτευξη ενός από τους βασικούς σκοπούς του εν λόγω κανονισμού, ο οποίος εκτέθηκε στη σκέψη 35 της παρούσας αποφάσεως.

37 Το Δικαστήριο, μολονότι δεν απόκειται σε αυτό να ορίσει το περιεχόμενο της δημοσίας τάξεως κράτους μέλους, οφείλει εντούτοις να ελέγχει τα όρια εντός των οποίων ο δικαστής κράτους μέλους δύναται να ανατρέξει στην έννοια αυτή προκειμένου να μην αναγνωρίσει απόφαση προερχόμενη από άλλο κράτος μέλος (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση Diageo Brands, C-681/13, EU:C:2015:471, σκέψη 42).

38 Επιπλέον, σε αντίθεση με τη ρήτρα δημόσιας τάξεως η οποία διατυπώνεται στο άρθρο 34, σημείο 1, του κανονισμού (ΕΚ) 44/2001 του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 2000, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις (ΕΕ 2001, L 12, σ. 1) και την οποία αφορά η νομολογία που παρατέθηκε στην προηγούμενη σκέψη της παρούσας αποφάσεως, το άρθρο 23, στοιχείο α', του κανονισμού 2201/2003 επιτάσσει η ενδεχόμενη μη αναγνώριση να αποφασίζεται λαμβανομένου υπόψη του ύψιστου συμφέροντος του παιδιού.

39 Συνεπώς, εφαρμογή της ρήτρας δημοσίας τάξεως, η οποία διατυπώνεται στο άρθρο 23, στοιχείο α', του εν λόγω κανονισμού, πρέπει να είναι νοητή μόνο στην περίπτωση που, λαμβανομένου υπόψη του ύψιστου συμφέροντος του παιδιού, η αναγνώριση της αποφάσεως που εκδόθηκε σε άλλο κράτος μέλος θα προσέκρουε με απαράδεκτο τρόπο στην έννομη τάξη του κράτους αναγνωρίσεως, επειδή θα παραβίαζε θεμελιώδη αρχή. Για να τηρηθεί η απαγόρευση της επί της ουσίας αναθεωρήσεως της αποφάσεως που εκδόθηκε σε άλλο κράτος μέλος την οποία προβλέπει το άρθρο 26 του ίδιου κανονισμού, η παραβίαση θα πρέπει να συνίσταται, λαμβανομένου υπόψη του ύψιστου συμφέροντος του παιδιού, είτε σε πρόδηλη παράβαση κανόνα δικαίου ο οποίος θεωρείται ουσιώδης στην έννομη τάξη του κράτους αναγνωρίσεως είτε σε πρόδηλη προσβολή δικαιώματος το οποίο αναγνωρίζεται ως θεμελιώδες σε αυτή την έννομη τάξη (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση Diageo Brands, C-681/13, EU:C:2015:471, σκέψη 44).

40 Όσον αφορά όμως την υπόθεση της κύριας δίκης, δεν προκύπτει από την ενώπιον του Δικαστηρίου δικογραφία ότι υπάρχει τέτοιος κανόνας δικαίου, που να θεωρείται ουσιώδης στην έννομη τάξη του Βασιλείου της Σουηδίας, ή τέτοιο δικαίωμα, που να αναγνωρίζεται ως θεμελιώδες στην ίδια έννομη τάξη, τα οποία θα προσβάλλονταν εάν αναγνωριζόταν η απόφαση του Šilutės rajono apylinkės teismas της 18ης Φεβρουαρίου 2015.

41 Ο P υποστηρίζει πάντως ότι η εν λόγω απόφαση δεν πρέπει να αναγνωριστεί κατ' εφαρμογήν του άρθρου 23, στοιχείο α', του κανονισμού 2201/2003, επειδή το εν λόγω δικαστήριο έκρινε ότι έχει δικαιοδοσία κατά παράβαση του άρθρου 15 του ίδιου κανονισμού.

42 Υπενθυμίζεται συναφώς ότι το άρθρο 24 του εν λόγω κανονισμού απαγορεύει την έρευνα της δικαιοδοσίας του δικαστηρίου του κράτους μέλους προελεύσεως και διευκρινίζει μάλιστα ρητώς ότι δεν μπορεί να γίνει επίκληση του άρθρου 23, στοιχείο α', του ίδιου κανονισμού για τη διενέργεια τέτοιας έρευνας.

43 Είναι βεβαίως αληθές ότι, όπως παρατηρεί ο P, το άρθρο 24 του κανονισμού 2201/2003 παραπέμπει μόνο στα άρθρα 3 έως 14 του κανονισμού αυτού και όχι στο άρθρο 15 του ίδιου κανονισμού.

44 Επισημαίνεται εντούτοις ότι το άρθρο 15 του κανονισμού 2201/2003, το οποίο περιλαμβάνεται στο κεφάλαιο ΙΙ του κανονισμού αυτού, με τίτλο «Δικαιοδοσία», συμπληρώνει τους κανόνες περί δικαιοδοσίας των άρθρων 8 έως 14 του εν λόγω κεφαλαίου με μηχανισμό συνεργασίας βάσει του οποίου το δικαστήριο κράτους μέλους, που έχει δικαιοδοσία για να εκδικάσει την υπόθεση δυνάμει ενός από τους κανόνες αυτούς, δύναται να παραπέμψει κατ' εξαίρεση την υπόθεση σε δικαστήριο άλλου κράτους μέλους, καταλληλότερο να την εκδικάσει.

45 Κατά συνέπεια, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 72 της γνώμης του, η φερόμενη παράβαση εκ μέρους δικαστηρίου κράτους μέλους του άρθρου 15 του εν λόγω κανονισμού δεν καθιστά δυνατή την εκ μέρους δικαστηρίου άλλου κράτους μέλους έρευνα της δικαιοδοσίας του πρώτου δικαστηρίου, μολονότι στην απαγόρευση του άρθρου 24 του ίδιου κανονισμού δεν γίνεται ρητή παραπομπή στο ως άνω άρθρο 15.

46 Κατά τα λοιπά, επισημαίνεται ότι το δικαστήριο του κράτους αναγνωρίσεως δεν μπορεί να αρνηθεί την αναγνώριση αποφάσεως προερχόμενης από άλλο κράτος μέλος απλώς και μόνο για τον λόγο ότι εκτιμά ότι με την απόφαση αυτή εφαρμόστηκε εσφαλμένως το εθνικό δίκαιο ή το δίκαιο της Ένωσης, διότι άλλως θα διακυβευόταν ο σκοπός του κανονισμού 2201/2003.

47 Ο P υποστηρίζει επίσης ότι πρέπει να υπάρχει δυνατότητα να μην αναγνωριστεί η εν λόγω απόφαση, διότι άλλως θα παραβιάζονταν οι αρχές στις οποίες στηρίζεται το προβλεπόμενο στον ίδιο κανονισμό σύστημα κανόνων που εφαρμόζονται στις παράνομες μετακινήσεις παιδιών.

48 Επισημαίνεται συναφώς ότι ο κανονισμός 2201/2003 προβλέπει στο άρθρο 11 ειδικές διατάξεις για την επιστροφή παιδιού το οποίο μετακινήθηκε ή κατακρατείται παρανόμως σε κράτος μέλος διάφορο εκείνου όπου το παιδί είχε τη συνήθη διαμονή του αμέσως πριν από την παράνομη μετακίνηση ή κατακράτηση.

49 Επιπλέον, στην παράγραφο 8 του ως άνω άρθρου προβλέπεται αυτοτελής διαδικασία η οποία καθιστά δυνατή την αντιμετώπιση του ενδεχομένου υπάρξεως αντιφατικών αποφάσεων επί του ζητήματος αυτού (βλ., επ' αυτού, αποφάσεις Rinau, C-195/08 PPU, EU:C:2008:406, σκέψη 63, και Povse, C-211/10 PPU, EU:C:2010:400, σκέψη 56).

50 Συνεπώς, ακόμη και αν υποτεθεί ότι στην υπόθεση της κύριας δίκης ανακύπτει πρόβλημα σχετικά με παράνομη μη επιστροφή παιδιού, το πρόβλημα αυτό θα πρέπει να επιλυθεί όχι με άρνηση αναγνωρίσεως, βάσει του άρθρου 23, στοιχείο α', του κανονισμού 2201/2003, αποφάσεως όπως αυτή του Šilutės rajono apylinkės teismas της 18ης Φεβρουαρίου 2015, αλλά, εάν συντρέχει λόγος, με εφαρμογή της διαδικασίας που προβλέπει το άρθρο 11 του κανονισμού αυτού.

51 Κατά την εν λόγω διαδικασία το δικαστήριο του κράτους μέλους της συνήθους διαμονής του παιδιού πριν την παράνομη μετακίνηση ή κατακράτηση δύναται να εκδώσει μεταγενέστερη απόφαση προκειμένου να διασφαλιστεί η επιστροφή του παιδιού στο κράτος μέλος όπου αυτό είχε τη συνήθη διαμονή του αμέσως πριν από την παράνομη μετακίνηση ή κατακράτηση.

52 Υπενθυμίζεται εντούτοις ότι το αρμόδιο δικαστήριο, πριν από την έκδοση της αποφάσεως αυτής, πρέπει να λάβει υπόψη τους λόγους και τα αποδεικτικά στοιχεία βάσει των οποίων εκδόθηκε η απόφαση περί μη επιστροφής του παιδιού (απόφαση Povse, C-211/10 PPU, EU:C:2010:400, σκέψη 59).

53 Από το σύνολο των ανωτέρω σκέψεων προκύπτει ότι στο υποβληθέν ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 23, στοιχείο α′, του κανονισμού 2201/2003 έχει την έννοια ότι, εάν δεν συντρέχει, λαμβανομένου υπόψη του ύψιστου συμφέροντος του παιδιού, είτε πρόδηλη παράβαση κανόνα δικαίου που θεωρείται ουσιώδης στην έννομη τάξη ορισμένου κράτους μέλους είτε πρόδηλη προσβολή δικαιώματος που αναγνωρίζεται ως θεμελιώδες σε αυτή την έννομη τάξη, η εν λόγω διάταξη δεν επιτρέπει στο δικαστήριο του ως άνω κράτους μέλους, το οποίο κρίνει ότι έχει δικαιοδοσία να αποφανθεί επί της επιμέλειας παιδιού, να αρνηθεί την αναγνώριση αποφάσεως δικαστηρίου άλλου κράτους μέλους το οποίο αποφάνθηκε επί της επιμέλειας του παιδιού αυτού.

**Επί των δικαστικών εξόδων**

54 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σε αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τέταρτο τμήμα) αποφαίνεται:

**Το άρθρο 23, στοιχείο α′, του κανονισμού (ΕΚ) 2201/2003 του Συμβουλίου, της 27ης Νοεμβρίου 2003, για τη διεθνή δικαιοδοσία και την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων σε γαμικές διαφορές και διαφορές γονικής μέριμνας ο οποίος καταργεί τον κανονισμό (ΕΚ) 1347/2000, έχει την έννοια ότι, εάν δεν συντρέχει, λαμβανομένου υπόψη του ύψιστου συμφέροντος του παιδιού, είτε πρόδηλη παράβαση κανόνα δικαίου που θεωρείται ουσιώδης στην έννομη τάξη ορισμένου κράτους μέλους είτε πρόδηλη προσβολή δικαιώματος που αναγνωρίζεται ως θεμελιώδες σε αυτή την έννομη τάξη, η εν λόγω διάταξη δεν επιτρέπει στο δικαστήριο του ως άνω κράτους μέλους, το οποίο κρίνει ότι έχει δικαιοδοσία να αποφανθεί επί της επιμέλειας παιδιού, να αρνηθεί την αναγνώριση αποφάσεως δικαστηρίου άλλου κράτους μέλους το οποίο αποφάνθηκε επί της επιμέλειας του παιδιού αυτού.**

(υπογραφές)